Společnost
pro církevní právo

ZRCADLO CÍRKVE

5/2021/1

Aktuality Společnosti pro církevní právo
Praha – Brno – Olomouc – Stříbro

1. května 2021 | 12. ročník

27. duben 2021: svatý Mikuláš, jeden ze dvou farních kostelů v Praze – Vršovicích. Foto: Záboj Horák
27th April 2021: Saint Nicolaus Church, the first parish church in Prague – Vršovice. Photo: Záboj Horák

Prvomájová vzpomínka na sv. Josefa, živnostníka

Rád vzpomínám na 1. květen 1990, kdy jsme mohli konečně, volně dýchající ve svobodné zemi, oslavit nezávaznou památku sv. Josefa, Dělníka. Tehdy mě, coby jáhna z posledního podzemního svěcení, poslali moji dominikánští představení na kazatelnu kostela sv. Jiljí na Starém Městě pražském, abych přednesl slavnostní homilii v tento sváteční den.

Zavzpomínal jsem nejprve na smutných čtyřicet jedna let, kdy jsme byli naháněni do prvomájových průvodů, tehdy jakýchsi procesí k oslavě práce, která se pod marxistickou interpretací změnila v bohyni. Pro mnohé s nás zlou bohyni, horší, než byla šestiruká Káli hinduistů. Šest rukou, aby měli tenkrát všichni, kdo se dřeli na nucených pracích, na uranu posílaném zadarmo do Ruska, v kriminálech. Patřili k nim i naši tatínkové, odeslaní na převýchovu do výroby, protože neměli správný původ či zachovali si věrnost ideálům demokracie a víře a nevstoupili do všemocné „rodné“ strany.

Po řadu let jsem vždy před prvním májem přemlouval lékaře, abych dostal neschopenku. Pro školní mládež a studenty byla účast povinná. Přítomnost při jásání, zpěvu, vykřikování hesel (někdy i fanatickém), mávání mávátky a zdravení nejvyšších soudruhů na tribuně jsem opravdu vnímal spolu s dalšími křesťany jako účast na cizím, pohanském kultu.

Jistě to byla dobrá vůle papeže Pia XII., která ho vedla k vyhlášení shora uvedeného svátku. Jeho jistě nemůžeme podezírat, že by chtěl podkuřovat komunistické totalitě. Vzpomínka na ctnostnou práci rukama, posvěcenou prací křesťanů a řeholníků po celé dva tisíce let, symbolizovanou prací Pěstouna Páně, tesaře v Nazaretě (i samotného Božího Syna, který v Josefově dílně pracoval až do svých třiceti let), měla být jakousi protiváhou proti zbožňování práce odtržené od služby Bohu a bližnímu. Zdůraznění, že církev vždy bojovala proti povýšeneckému pohrdání prací, běžnému mezi pohany, a vedla národy k lásce k práci. Přesto jsme u nás, v zemích komunistického bloku, přijímali církevní památku sv. Josefa Dělníka s jistými rozpaky.

A tak jsem ve své homilii vzpomněl, že svatý Josef jakožto majitel tesařské dílny byl vlastně živnostníkem. Dokonce nejen tak obyčejným: vždyť tesařské řemeslo bylo tehdy i stavitelstvím. Vzpomeňme, kolikrát používá Pán Ježíš ve svých kázáních příměry ze stavebnictví. Na příklad o kameni úhelném či nárožním. Ale právě bývalí živnostníci byli za komunismu obzvláště pronásledováni. A to navzdory tomu, že oni ve svém řemeslu i obchodu dřeli mnohdy více než dělníci. Aniž by se dovolávali osmihodinové pracovní doby. Jejich dětem bylo upíráno právo na vzdělání, vždyť měly špatný třídní původ. Moc dobře si pamatuji, jak vypadaly kádrové dotazníky, do školy i do zaměstnání. Jak děti sklenářů, truhlářů, hokynářů, mlékařů, prádelníků, obuvníků a krejčích musely hledat cestičku, jak svůj původ v dotazníku zapřít či obejít.

Prací Božího Syna i jeho Pěstouna svatého Josefa byla posvěcena každá práce, i manuální, ať již v továrně, která patří jinému, nebo podnikaná ve vlastní režii. A svatý Josef bude v mých očích především živnostníkem, a pak také dělníkem. Osobností, která rehabilituje všechna řemesla. Ale i práci nás ostatních, učitelů, lékařů, zdravotníků, úředníků, právníků, rolníků. I dělníků na vinici Páně.

Za posvěcení práce a za úctu ke všem zaměstnáním v letošním svatojosefském roce volejme: svatý Josefe, oroduj za nás!

P. Jiří Rajmund Tretera OP

Pronásledování křesťanů dnes

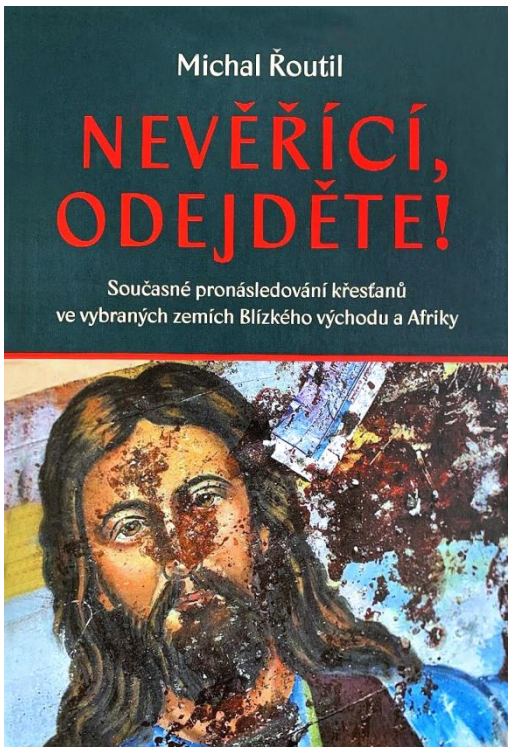

Pronásledování křesťanů je jedním z nejzávažnějších problémů současnosti. Přesto se o něm málo ví, a ještě méně se o něm veřejně mluví.

Nová publikace Michala Řoutila *Nevěřící, odejděte! Současné pronásledování křesťanů ve vybraných zemích Blízkého východu a Afriky*[1] upozorňuje na toto bolestné téma.

Autor ve své knize mapuje situaci ve vybraných, převážně muslimských zemích, zasazuje ji do historického kontextu a popisuje současný vztah států ke křesťanským menšinám. Jde o vynikající dílo, jež vedle poutavého textu obsahuje velké množství obrázků, fotografií a map, bohatý poznámkový aparát i přílohy se statistikami. V závěru knihy autor uvádí osm způsobů, jak mají křesťané postupovat, aby znemožnili, nebo co možná nejvíce oddálili vykořenění svých rodin a své víry ze země praotců.

Doporučujeme pozornosti čtenářů Zrcadla církve vynikající recenzi knihy, jejímž autorem je doc. RNDr. Vladimír Petkevič, CSc., a která vyšla v nejnovějším čísle časopisu *Universum*.[2] Doc. Petkevič označuje Řoutilovo dílo za nesmírně záslužné a nanejvýš aktuální. Oceňuje, že autor abstrahoval od politicky korektních příkras, a zejména skutečnost, že „nastavuje zrcadlo nezájmu kdysi křesťanského a nyní lhostejného Západu o život křesťanů ve značně nábožensky netolerantních poměrech v uvedených zemích“. Dle doc. Petkeviče se „náboženský dialog s muslimy musí primárně věnovat zásadnímu zlepšení situace křesťanů v zemích jako je Irák, Sýrie, Afghánistán, Súdán, Pákistán, Írán, ne věroučnému teoretizování“. Uvádí, že kniha *Nevěřící, odejděte!* „by měla být pro křesťany povinnou četbou podněcující aspoň k modlitbě za pronásledované souvěrce.“

O rozsáhlém porušování náboženské svobody a dalších základních lidských práv křesťanů vypovídají statistiky *mezinárodní organizace Open Doors* se sídlem v městě Santa Ana v Kalifornii. Podle jejích údajů žilo v roce 2020 na územích, kde dochází k vysoké míře perzekuce a diskriminace z důvodů křesťanské víry, přes 340 milionů křesťanů. Více než 4 700 křesťanů bylo minulý rok zavražděno pro svou víru a obdobné množství křesťanů bylo zatčeno, odsouzeno nebo uvězněno bez řádného soudního procesu. V roce 2020 bylo napadeno téměř 4 500 kostelů nebo jiných křesťanských budov.[3]

---

[1] Vydalo nakladatelství Pavel Mervart, Červený Kostelec, 2020, 632 s., ISBN 978-80-7465-434-3.

[2] Viz PETKEVIČ, Vladimír, recenze knihy Michal Řoutil, *Nevěřící, odejděte! Současné pronásledování křesťanů ve vybraných zemích Blízkého východu a Afriky*, in: *Universum* č. 1/2021, Česká křesťanská akademie, Praha, s. 46.

[3] Viz <https://www.opendoorsusa.org/christian-persecution/>.

Zemí, kde je křesťanství nejvíce pronásledováno, je Severní Korea. Na dalších místech jsou podle údajů organizace Open Doors Afghánistán, Somálsko, Libye a Pákistán. K dalším místům nejintenzivnějšího pronásledování křesťanů patří Eritrea, Jemen, Irán, Nigérie, Indie, Irák, Sýrie, Súdán a Saudská Arábie (kde není jediný křesťanský kostel), Turecko, severní část Kypru, a další.

Na území Blízkého východu a jeho okolí, tedy území, kde křesťanství vzniklo a kde má své nejhlubší kořeny a mělo by mít nejlepší podmínky, dnes křesťané představují tvrdě perzekvovanou menšinu. Té často nezbývá nic jiného než tvrdé pronásledování strpět, anebo se ze země vystěhovat, přestože jde o křesťany mluvící převážně arabsky.

Kromě pronásledování křesťanů ze strany různých islamistických skupin dochází k perzekuci křesťanů i v dalších částech Země, kde je dominantní jiné náboženství než islám. Je tomu tak ve většinově hinduistické Indii, kde agresivní skupiny hinduistů útočí často také na muslimy, kteří zde představují více než stamilionovou menšinu, či ve většinově buddhistické Srí Lance a Barmě-Myanmaru. Křesťanství je pronásledováno i v některých oblastech Afriky, kde převažuje animismus.

Zvláštní temnou kapitolu představuje pronásledování křesťanů v komunistických zemích. Vedle Severní Koreje je to především Čína, Vietnam a Laos. Komunistické státy prosazují jako státní náboženství ateismus, a tedy potlačují náboženství, především křesťanství. Nepřátelství vůči náboženství je obsaženo přímo v komunistické ideologii. Státy, v nichž vládnou komunistické strany, tedy pronásledují náboženství a církve.

Antichristianismus, tj. odpor ke křesťanům všech vyznání a pohrdání vírou, nabývá v posledních desetiletích vysoké intenzity i v zemích západní civilizace a připomíná antisemitismus (antijudaismus), tj. odpor vůči Bohem vyvolenému národu. Křesťany a židy pojí jejich odlišnost od okolního světa; křesťané se hlásí ke starozákonnímu dědictví a jako společenství se považují za Nový Izrael.

Na pronásledování věřících pro víru upozorňuje akce *Červená středa*, kterou u nás organizuje společně Česká biskupská konference, Ekumenická rada církví a Federace židovských obcí. O jejím třetím ročníku, který se konal *25. listopadu 2020*, jsme informovali v Zrcadle církve č. 11/2020/2.

Jakub Nagy, Záboj Horák

České nebe má o jednoho svatého více: je to Jan Dominik Zavřel O.Cist.

Jak již bylo avizováno v předcházejícím čísle Zrcadla církve, v sobotu 17. dubna 2021 došlo v *Casamari* na jihovýchod od Říma k blahořečení šesti mučedníků z tamějšího cisterciáckého kláštera. Slavnostní shromáždění v tamější klášterní basilice bylo přenášeno českou *Televizí dobrých zpráv Noe*.

Jak jsme posledně podrobněji referovali, mučedníci byli brutálně zavražděni *13. května 1799* vojáky francouzské revoluční armády, v té době okupující Neapolské království. Mniši bránili vojákům pošlapat a zneuctít Tělo Páně poté, co vojáci vysypali

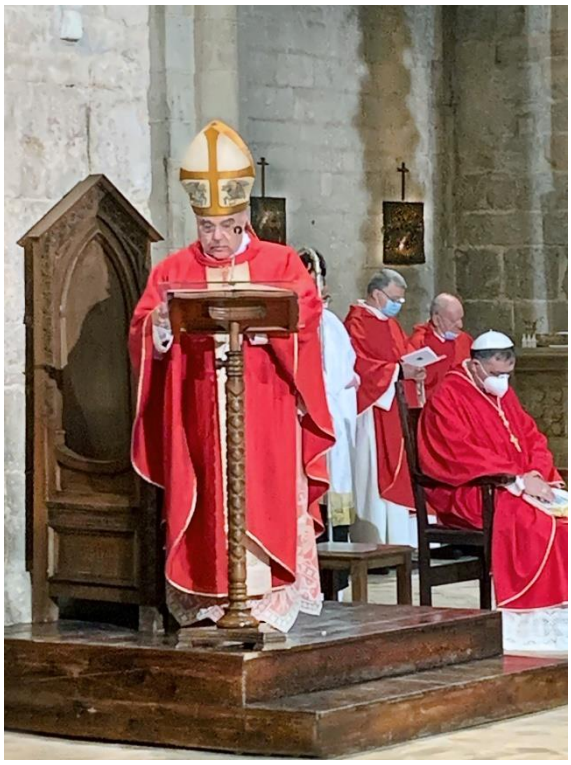

proměněné hostie nejprve z ciboria a později z kalichu. Mezi aktivními obránci Nejsvětější svátosti byl český kněz P. Jan Dominik Zavřel O.Cist., rodák z Chodova u Prahy.

Nové blahořečené vyhlásil při mši svaté kardinál *Marcello Semeraro* (na obrázku vlevo), prefekt římské Kongregace pro záležitosti svatých. Slavnostní bohoslužby se za českou stranu zúčastnili Václav Kolaja, velvyslanec České republiky při Apoštolském stolci, R. D. Roman Czudek, rektor Papežské koleje svatého Jana Nepomuckého v Římě, P. Efrem Jindráček OP, profesor Papežské univerzity svatého Tomáše Akvinského (Angelicum) a cisterciáci z českého kláštera ve Vyšším Brodě v jižních Čechách v čele se svým převorem. Vzhledem k francouzskému původu čtyř mučedníků byla přítomna též velvyslankyně Francouzské republiky u Apoštolského stolce.

Spolu s místním biskupem se slavnosti zúčastnili další zástupci biskupského sboru, jakož i opat a mniši casamarského kláštera. Kromě více než stovky účastníků přítomných v basilice se mše svaté účastnila stovka dalších věřících, stojících a sedících venku před kostelem, mezi nimi značný počet mladých mužů, žen i dětí. Ti všichni sledovali obřad na velkoplošné obrazovce a většinou se účastnili i svatého přijímání. Televizní kamera nám přiblížila i podávání Nejsvětější svátosti za použití pravidel, používaných při dnešních hygienických omezeních.

Poté, co kardinál prefekt jménem Svatého otce pronesl latinskou beatifikační formuli, položili zástupci cisterciácké řeholní rodiny na oltář šest relikviářů s ostatky blahoslavených casamarských mučedníků. Relikvie blahoslaveného Dominika Zavřela nesli dva cisterciáci z kláštera ve Vyšším Brodě fr. Gerard Krutský a fr. Aelred Krejzar.

Máme radost, že Apoštolský stolec rozhodl zařadit v církevním kalendáři památku šesti blahoslavených mučedníků z Casamari na den 16. května, nepochybně pod vlivem českého původu jednoho z mučedníků, který statečně stál po celou dobu v čele obránců nejsvětější eucharistie. Vždyť 16. květen je den svátku svatého Jana Nepomuckého, mučedníka, který je hlavním patronem Čech. A tak nikdo z nás jistě nezapomene při oslavě

našeho zemského patrona vzpomenout i na šest casamarských mučedníků.

Kromě široké české a moravské veřejnosti jistě budou každý rok 16. května zvláště na bl. Jana Chyzostoma Dominika Zavřela vzpomínat i členové české řádové rodiny dominikánské i všech mnichů i mnišek cisterciáckých a trapistických v Čechách a na Moravě vzhledem k tomu, že tento světec je svou řeholní příslušností s těmito řeholními řády spojen.

Záboj Horák a Jakub Nagy
Foto Efrem Jindráček

Cena Kniha roku 2020 udělena knize o Mariánském sloupu

Vedení Společnosti pro církevní právo se rozhodlo vyhlásit na každý rok soutěž *Kniha roku* a ocenit v ní dílo, které představuje vynikající přínos v oblasti církevního kanonického práva, konfesního práva, právních dějin církví případně dějin duchovního života.

Za rok 2020 obdržela tuto cenu kniha P. ThLic. Ing. Stanislava Přibyla, Th.D., CSsR, *Mariánský sloup: V souvislostech víry a ducha*.[4]

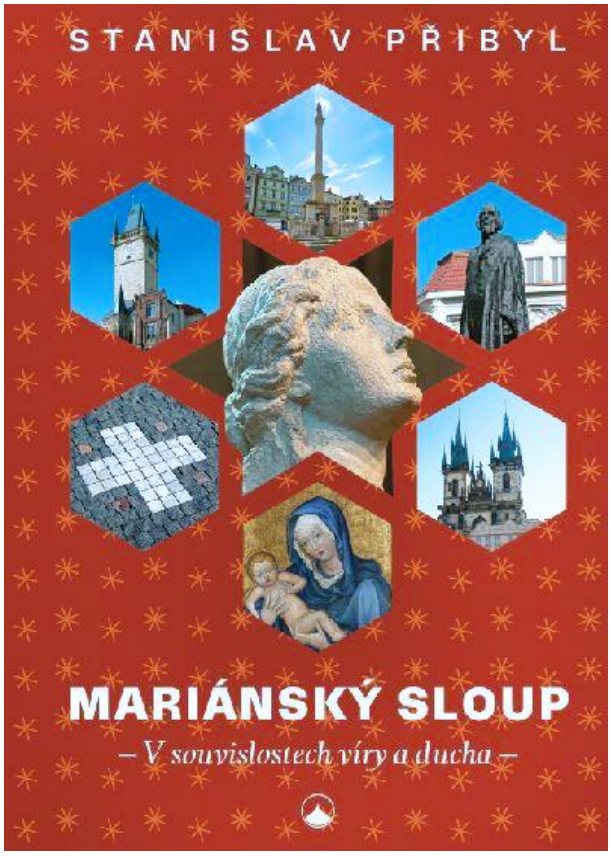

Oceněná kniha pojednává o vzniku, stržení a znovuvybudování Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze.

Na první pohled zaujme estetická stránka knihy: značné bohatství barevných fotografií, ukázky z dobových dokumentů, reprodukce výtvarných děl. Najdeme v ní modlitby, dopisy, básně i věroučné reflexe.

Dílo se věnuje Mariánskému sloupu i blízkému okolí, zejména Staroměstskému náměstí. Připomíná velké historické události, které se na tomto místě v minulých staletích odehrály. Kniha se tak dotýká řady bodů národních dějin, historie Prahy, ikonografie a mariánské úcty.

Hlavní část knihy je věnována dějinám Mariánského sloupu v Praze, který naši předkové postavili jako poděkování Panně Marii za ochranu Prahy před pleněním švédských vojsk v roce 1648, za podpory českého krále Ferdinanda III., který byl na rozdíl od svého otce nejen hluboce zbožný, ale i mírumilovný a dovedl ocenit obětavost obrany Prahy studenty, učiteli a všemi křesťanskými i židovskými občany. Místo, kde sloup

[4] Vyd. Karmelitánské nakladatelství, Praha, 2020, 195 s., ISBN 978-80-7566-180-7.

stál a opět stojí, lze jednoznačně označit za duchovní střed Prahy i Evropy a důležité místo na pražském poledníku. Z uměleckého hlediska pak dílo českého raně barokního sochaře Jana Jiřího Bendla (1610–1680), autora Mariánského sloupu, mnozí považovali a stále považují za tak vysoce hodnotné, že předčí v tomto směru i podobné sloupy ve Vídni a v Mnichově. A nový vklad skvělé sochařské invence Petra Váni (nar. 1965) a jeho spolupracovníků ještě jeho uměleckou hodnotu podtrhuje.

V druhé polovině devatenáctého století spolu s rostoucím antikatolicismem došlo k závažné desinterpretaci významu tohoto duchovního a uměleckého díla. Vyvrcholením sílící nenávisti vůči katolíkům bylo stržení Mariánského sloupu 3. listopadu 1918, připravené kdesi na žižkovském předměstí malou skupinou násilníků, a to přes okamžitou a pohotovou, byť nahodilou obranu sloupu nic netušícími pražskými občany, o níž se mnozí poprvé v životě dovídáme až z této knihy. Byl to celoživotní šok pro básníka Jaroslava Seiferta, jemuž u nohou přistála uražená hlava sochy Panny Marie. Je zmíněn statečný postoj nejmenované starší pražské ženy, která bránila sloup svým tělem, i malířky Zdenky Braunerové, která druhý den na místě tragédie umístila věnec s černým tylem a protestním nápisem.

Následoval dlouhý a obtížný proces obnovy sloupu, započatý hned po barbarském činu a trvající téměř 102 let. Ze sbírek po celé Praze i na českém a moravském venkově, původně určených na obnovu sloupu, byl na návrh legendárního biskupa Antonína Podlahy a z rozhodnutí arcibiskupa Františka Kordače vybudován na vnějším pražském okruhu věnec 15 kostelů. Ty jsou všechny v knize popsány a umístěny i fotografie většiny z nich. Např. kostel Panny Marie Královny míru na Lhotce, Nejsvětějšího Srdce Páně na Královských Vinohradech, sv. Václava ve Vršovicích a sv. Anežky České na Spořilově.

Autor knihy uvádí události a osobnosti spjaté se staroměstským Mariánským sloupem do souvislostí. Nezastírá, že Mariánský sloup byl předmětem ostrých historických, politických a konfesních sporů, které do jisté míry trvají dodnes. Volá po vzájemném pochopení, porozumění a usmíření. Snad měl autor více rozlišit motivy odporu: zda jeho příčiny jsou politické (ať jde o pokračovatele v ideologii svrženého totalitního režimu anebo o protikatolicky zaujaté liberály), nebo zda příčiny mají podstatu náboženskou (vzpomínka některých evangelíků na dávné ústrky nebo nedostatek jejich porozumění mariánské úctě).

Kniha je nesmírně aktuální, fundovaná a je psána v ekumenickém duchu. Vysvětluje, neuráží, nestaví na mýtech, naopak se snaží nepravdivé mýty vyvracet.

Jiří Rajmund Tretera, Záboj Horák

Nezapomněli jste vyplnit sčítací formulář?

Vedení Společnosti pro církevní právo si znovu dovoluje připomenout vážnou potřebu zúčastnit se *Sčítání lidu, domů a bytů 2021*, zejména vyplnění rubriky o příslušnosti k církvi. Výsledky sčítání jsou důležitým podkladem, který ovlivní budoucí vztah státu a církví v naší zemi. Nyní je ještě možno vyplnit *elektronický* nebo *listinný* formulář. Upozorňujeme, že sčítání *končí 11. května 2021*.

Zprávy ze sdružení pro podporu výuky náboženství ve školách

S radostí oznamujeme, že k členství v uvedeném sdružení, založeném Společností pro církevní právo na začátku letošního roku, se přihlásilo již několik zájemců a společně jsme, zatím s každým zvlášť, projednali body našich zásad a nejbližší činnosti.

Zprávy ze sdružení pro podporu humanizace zdravotnictví

Totéž platí i o tomto dalším sdružení při Společnosti pro církevní právo. Zprávy z obou sdružení podáme v příštích číslech Zrcadla církve.

Pozdravy z Říma a z Bruselu

Srdečně děkujeme profesoru Angelica *P. Efremu Jindráčkovi OP* z Říma za jeho zprávy o blahořečení casamarských mučedníků, včetně fotografií. Tato spolupráce obohatila obě poslední čísla Zrcadla církve a počítáme s uveřejněním dalších informací a snímků.

Dále nám došel pozdrav od *JUDr. Štěpána Hůlky, Ph.D., LL.M.*, bývalého redaktora Revue církevního práva a v současné době člena její redakční rady, který působí u orgánů EU v Bruselu jako právník-lingvista. Máme velkou radost z jeho chvály současné úrovně periodik Zrcadlo církve a Church Reporter.

Z nové literatury

Ad Notam: časopis českého notářství, Notářská komora České republiky, Praha, č. 1/2021, ISSN 1211-0558,

z obsahu:

BALÍK, Stanislav: recenze knihy HORÁK, Záboj, SKŘEJPKOVÁ, Petra (eds.), *Pocta Jiřímu Rajmundu Treterovi*, s. 35, viz untitled (nkcr.cz).

Periodikum Zrcadlo církve, Aktuality Společnosti pro církevní právo Praha – Brno – Olomouc – Stříbro vydává a rozesílá Společnost pro církevní právo, z. s., Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3.

Fotografie na titulní straně: 27. duben 2021, svatý Mikuláš, jeden ze dvou farních kostelů v Praze – Vršovicích. Foto: Záboj Horák. 27th April 2021, Saint Nicolaus Church, the first parish church in Prague – Vršovice. Photo: Záboj Horák

Šéfredaktor: P. Jiří Rajmund Tretera OP
Zástupce šéfredaktora: Záboj Horák
Redakční rada: Jan Beránek, Vojtěch Círus, Tomáš Grundza, Jakub Nagy, Marek Novák
Úprava fotografií: Antonín Krč

Starší čísla online: spcp.prf.cuni.cz/aktuality. Zrcadlo církve vychází dvakrát měsíčně.
spcp@prf.cuni.cz
ISSN 2695-0111